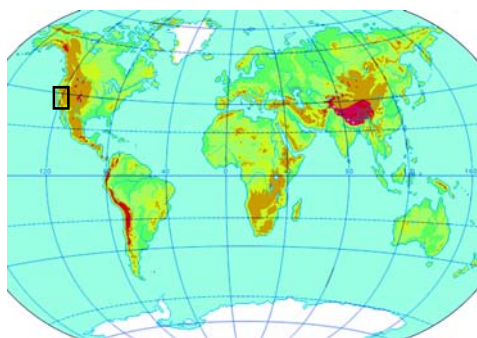

Park narodowy Yosemite znajduje się w środkowej Kalifornii i zajmuje powierzchnię 3031,6 km², z czego 94% to obszar całkowicie dzikiej przyrody. Założony w 1980 r., w celu ochrony krajobrazu oraz ekosystemów pasma górskiego Sierra Nevada, park ten jest bardzo zróżnicowany pod względem ukształtowania terenu, a co za tym idzie pionowego układu roślinności: począwszy od lasów mieszanych, występujących na wysokości od 600 m n.p.m. aż po wysokogórskie (alpejskie) łąki, występujące ponad 4000 m n.p.m., a porośnięte jedynie drobną roślinnością.

Rezerwat Przyrodniczy Yosemite w Kalifornii

Trzon parku stanowi dolina rzeki Merced (Dolina Yosemite), zasilana kilkoma górskimi potokami wypływającymi z licznych, polodowcowych jezior, a jej największą atrakcją turystyczną są przepiękne wodospady. Park znajduje się od 1984 r. na liście obiektów Światowego Dziedzictwa Przyrodniczego UNESCO.

Dolina Yosemite

Historia doliny sięga 500 milionów lat wstecz, kiedy to z dna morza, na skutek erupcji magmy, stopniowo zaczął podnosić się do góry region dzisiejszych Gór Sierra Nevada. Proces ten trwał miliony

W dolinie

lat, po czym nadeszło wielkie zlodowacenie, a ukształtowaną już dolinę pokrył lodowiec o grubości ponad 900 metrów. Gdy z czasem klimat na Ziemi znów się ocieplił, ogromny lodowiec zaczął topnieć i wycofywać się z tych terenów, przy okazji rzeźbiąc skały i poszerzając całą dolinę. Łódź wraz z okruskami skalnymi żłobił znajdujące się na powierzchni skały osadowe, pozostawiając nietknięte twarde skały granitowe występujące pod spodem. Dlatego Yosemite przypomina dzisiaj głęboki kanion, w którym pozostały pojedyncze, strzeliste skały, stojące na skrajach doliny niczym wieże strażnicze, np. Half Dome (2695 m wysokości, liczone od podstawy do szczytu), El Capitan (1095 metrów wysokości) czy Cathedral Rocks. Gdy lodowiec już defini-

tywnie stopniał, jego morena czołowa zatamowała wodę powstałą z topnienia lodu i w ten sposób powstało ogromne Jezioro Yosemite. Przez następne tysiące lat jezioro to ulegało powolnemu wypełnieniu przez drobny materiał skalny aż wyszło zupełnie, a jego osady utworzyły współczesne, płaskie dno doliny. Dzisiejsza dolina Yosemite to mozaika różnorodnych ekosystemów, począw-

w Góry Sierra Nevada ciepłe wiatry znad oceanu, często wraz z gwałtownymi opadami deszczu, przez co w krótkim okresie czasu topnieją znaczne ilości śniegu, a powstała z niego ogromna ilość wody zalewa dolinę, powodując prawdziwą katastrofę, jak ta z roku 1997.

Świat roślin i zwierząt

W parku narodowym Yosemite występuje ponad 1400 gatunków roślin, 250 gatunków ptaków oraz 90 gatunków ssaków, z czego kilkanaście gatunków to zwierzęta zagrożone wyginięciem, m.in. bielik amerykański, puszczyk mszarny, sokół wędrowny, myszołów preriowy, empidonka mała, rosomak kalifornijski oraz pustynna owca gruboroga.

Cechą charakterystyczną parku jest pionowy rozkład roślinności, która wraz z poszczególnymi gatunkami zwierząt

Susel, czyli wiewiórka ziemna. (Fot.: Joe Martin, USFWS)

rzeki Merced

tworzy odmienne ekosystemy, zdominowane najczęściej przez kilku typowych przedstawicieli fauny i flory. Najniżej położoną część parku, czyli przedgórze (od 150 do 1100 m n.p.m.) porastają lasy mieszane, składające się głównie z sosny szarej oraz dębu niebieskiego i krzaczastego, urozmaiconych roślinnością krzewiastą.

Ta część parku to prawdziwy ptasi raj, spotkać tu można tak egzotyczne dla nas gatunki jak: myszołów antylski, drzemlik, sokół preriowy, puszczyk plamisty, dzięcioł kalifornijski, dzięcioł żółodziwy, modrowronka kalifornijska, strzyżek myszaty, przedrzeźniacz kalifornijski czy lasówka złotawa.

Nieco wyżej (od 1100 do 2000 m n.p.m.) również występują lasy mieszane, ale ze znacznie większym udziałem

drzew iglastych (jest to tzw. bór mieszany), a najbardziej charakterystyczne gatunki to: sosna żółta, sosna kalifornijska, jodła jednobarwna, jedlica, cedrzyń kalifornijski, dąb czarny oraz klon wielkolistny. Ta część parku obfituje z kolei w różnorodne gatunki dużych i małych ssaków, wśród których na uwagę zasługują: lew górski, kojot, ryś rudy, mulak, borsuk amerykański, skunks plamisty, szop pracz, goffer, susel kalifornijski, wiewiórka szara oraz 10 gatunków nietoperzy.

Jeszcze wyżej, tzn. od 2000 do 2700 m n.p.m., występują praktycznie już tylko drzewa iglaste, takie jak: mamutowiec olbrzymi, dagleżja zielona, sosna zachodnia czy sosna wydmowa. Z wymienionych gatunków bardzo ciekawym drzewem jest mamutowiec, uważany po-

wszechnie za jedno z najstarszych (osiąga wiek ok. 3500 lat) oraz najwyższych i najpotężniejszych drzew na świecie (ponad 90 m wysokości, blisko 10 m średnicy pnia). W parku występują one na zachodnich stokach Sierra Nevada, rosnąc w trzech oddzielnych skupiskach. Najstarszy mamutowiec w parku ma 1800 lat, ale drzewa te nigdy nie umierają ze starości, gdyż wcześniej, na skutek wiatrów lub podmycia przez wodę przewracają się na ziemię. Ciekawostką jest fakt, iż nawet po upływie 1000 lat drewno przetrwanego mamutowca wciąż pozostaje zdrowe.

W wysokogórskiej części parku występuje znaczna ilość ptaków drapieżnych, jest tu m.in. orzeł przedni, rybołów, jastrząb gołębiarz, kruk, krogulec zmienny, puchacz wirginijski oraz sóweczka. Z ssaków pojawiają się: niedźwiedź czarny (baribal), urson (jeżozwierz północnoamerykański), świstak żółtobrzuchy oraz wiewiórka czikari. Wyżej położone tereny to strefa subalpejska (od 2700 do 3500 m n.p.m.) lub alpejska (powyżej 3500 m n.p.m.), w których, ze względu na panujące trudne warunki siedliskowe, świat roślin i zwierząt jest znacznie uboższy. W skład flory tej części parku wchodzi głównie karłowate odmiany wierzby, trawy, turzyce oraz roślinność płoząca (mchy i porosty), wśród których fruwać niewielkich rozmiarów ptaki, takie jak łuskowiec, orzechówka popielata, błękitnik górski, czeczotka czy siwerniak. Bardzo bogaty jest świat gryzoni (nornik wrzosowy, rzęsorek i inne), natomiast z dużych ssaków występuje tylko owca gruboroga. Jest to gatunek ściśle chroniony oraz zagrożony wyginięciem.

SEBASTIAN BIELAK

Dorośla owca z młodymi. (Fot.: W. S. Keller, USNPS)